

45 let pobočky Společnosti Bohuslava Martinů v Poličce

Redakce: Mgr. Ellen Erbesová, doc. Monika Holá, Ph.D.
Grafický návrh a sazba: Alena Zavoralová, Tereza Hladká
Korektury: Zlata Kašparová, Mgr. Stanislava Cafourková
Vydalo Centrum Bohuslava Martinů
ve spolupráci se SBM v Poličce, 2024.

www.cbmpolicka.cz

Neprodejný výtisk vydaný u příležitosti
celostátního setkání poboček SBM v Poličce

aktualizovaný bulettin

45 let pobočky Společnosti Bohuslava Martinů v Poličce

Ellen Erbesová

Vážení a milí příznivci hudby Bohuslava Martinů,

poličská pobočka Společnosti Bohuslava Martinů v letošním roce slaví čtyřicet pět let své činnosti. Bulletin, který právě pročítáte, by rád připomenul některé události a zároveň ocenil záslušnou práci řady osobností.

Říká se, že uplynulý čas nelze potkat. Přesto se vám pokusíme formou vzpomínek pamětníků zprostředkovat a předat autentické informace z doby minulé. Většina publikovaných informací faktografického rázu pochází z archivních materiálů poličské pobočky SBM, které jsou uloženy v archivu Centra Bohuslava Martinů. Odsud také pochází většina dobových fotografií či dokumentů, některé jsou v osobním držení.

Společnosti Bohuslava Martinů přejeme do dalších let spoustu zajímavé kulturní činnosti a mnoho spokojených členů!

Mgr. Ellen Erbesová, předsedkyně pobočky SBM v Poličce
doc. Monika Holá, Ph.D., muzikoložka Centra Bohuslava Martinů

B. Martin
SOCIETAS
MARTINŮ

SPOLEČNOST BOHUSLAVA MARTINŮ
sekretariát při ČHS

Hlavička dopisního papíru SBM z roku 1989.

45. výročí založení poličské pobočky Společnosti Bohuslava Martinů

Společnost Bohuslava Martinů (dále jen SBM) byla formálně ustanovena v Divadle hudby v Praze 21. února 1977. Ministerstvo kultury společně s Českou hudební společností tímto reagovalo na přání paní Charlotty Martinů, univerzální dědičky autorských práv, aby vznikla společnost, která by všestranně podporovala umělecký i lidský odkaz skladatele. Prvním předsedou SBM byl pianista a hudební teoretik Václav Holzknecht. Dále ve vedení byli: pianista B. Martinů Josef Páleníček, sbormistr a skladatel Zdeněk Zouhar, skladatel Jindřich Feld a houslista Bohuslav Matoušek. Náplň práce SBM zahrnovala činnost několika komisí – osvětové, muzikologické, interpretační a ediční. V této společnosti panovala vždy, bez ohledu na nedemokratickou dobu, krásná, svobodná, odborná, umělecká a tvůrčí atmosféra. Není divu, když mezi členy nalezneme jména umělců – pěvkyně Marie Podvalové, spisovatele Viléma Závady, dirigentů Václava Neumanna, Václava Noska, Jiřího Waldhanse, či Jiřího Bělohlávka. U zrodu Společnosti Bohuslava Martinů stál muzikolog, nyní čestný občan města Poličky, Jaroslav Mihule.

Po zřízení SBM v Praze se aktivovala činnost i v dalších městech. Jako druhá vznikla 19. 4. 1978 pobočka v Brně, následně 27. 6. 1979 v Poličce, 4. 12. 1980 v tehdejší Gottwaldově a 11. 10. 1980 byly ustanoveny dnes již neexistující pobočky v Hradci Králové a v Ostravě. Z archivních dokumentů vyplývá, že SBM měla (zřejmě jen velmi krátce) na počátku 80. let svou pobočku i v Trutnově.

Město Polička si svého rodáka vždy velmi cenilo. První zmínky o skladatelské práci B. Martinů dokládají zápisky a články v poličském časopise Jitřenka. Muzeum od druhé poloviny 30. let sbírá materiály o Martinů. Zpočátku bylo možné vidět jen informativní výstavu dokumentů a skladeb. Další plány však zastavila válka. V roce 1945 byl Bohuslav Martinů jmenován čestným občanem města, očekával se jeho návrat do Československa. Po roce 1945 již byla vytvořena stálá martinůvská expozice. V roce 1947 byla zpřístupněna rodná světnička. Roku 1957 byla odhalena pamětní deska od sochaře Josefa Kadlece na kostele sv. Jakuba. Hudební škola, založená roku 1948, vyučovala proti tehdejší oficiální vůli skladby slavného rodáka. V roce 1951 přijala škola do svého názvu jméno Bohuslava Martinů, které, s jedním přerušením, používá s velikou hrdostí dodnes. Malým muzikantům patří poslední hudební miniatura skladatele, *Zdravice*, vytvořená 16. července 1959.

Sbírky poličského muzea se rozšiřovaly, hudební akce v Tylově domě, opírající se o tvorbu B. Martinů, se rozrůstaly. V Tylově domě proběhl 16. září 1959 za účasti Charlotty Martinů, Jana Zrzavého, Miloše Šafránka, Miloslava Bureše, Zdeňky Podhajské a řady dalších čestných hostů

Vzpomínkový večer k uctění památky B. Martinů. Hudební život a zájem o hudbu B. Martinů v Poličce byl v 60. letech v rozkvětu. Pořádal se hudební festival Polička Bohuslava Martinů (1961-65), vznikl Kruh přátel hudby. To vše vedlo k ustanovení poličské pobočky SBM.

O práci přípravného výboru SBM v Poličce se dozvídáme ze zápisů ze schůzí od roku 1977. Mezi první události patřil pohřeb manželky skladatele 11. 12. 1978 nebo příprava krajského festivalu recitačních souborů Otvírání studánek v květnu 1979. K oficiálnímu založení poličské pobočky proběhl 27. června 1979 koncert v Tylově domě, který uvedl dr. Holzknecht a zahrálo Pražské žestové kvarteto s přednesem textu *Polička a Bohuslav Martinů* v podání Jana Hanuše. U zrodu pobočky stály tyto poličské osobnosti: ředitel muzea dr. Jan Kapusta (první předseda), prof. Bedřich Půža (místopředseda), Božena Šifnerová (jednatelka), předseda MěNV Jan Hrdlička, prof. Jana Janečková, Ilona Hrdinová, Jaroslava Křížová z Litomyšle, Oldřich Stach, ředitel Jednotného klubu pracujících Josef Kolář, Ellen Slavíková, MUDr. Ludvík Bazjuk, Milan Pazlar a další. Zprvu základna čítala na 70 členů, později se rozrostla na 120. Je báječné, že někteří jsou ve spolku aktivní doposud. Vedení pobočky dále převzali: Ellen Slavíková (od roku 1984), PhDr. Jan Záruba (1995), Mgr. Renata Pechancová (1997) a Mgr. Ellen Erbesová (2016).

Nejvýznamnější událostí pro nově vzniklou poličskou pobočku bylo přivítat, společně s představiteli města, 17. srpna 1979 vůz s ostatky Bohuslava Martinů a poté, za přítomnosti veřejnosti a čestných hostů, je 27. srpna slavnostně uložit do rodinného hrobu na svatomichalském hřbitově. Večer 28. srpna se uskutečnil slavnostní koncert k úmrtí B. Martinů, na kterém zahrálo Panochovo kvarteto. V této době také akademický sochař Milan Knobloch vytvořil posmrtnou masku B. Martinů. O skladatelův hrob tehdy pečovaly členky pobočky Aloisie Knytllová, Svatava Hejzlarová a Hedvika Kastnerová.

Polička se díky osobnosti slavného rodáka stala v minulosti kulturním centrem přesahujícím regionální úroveň. Od roku 1979 se v Tylově domě pořádaly detašované koncerty mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro, včetně vystoupení velkých orchestrů a zahraničních hostů. Například 18. května 1986 se na 7. koncertě externího koncertu Pražského jara představila japonská houslistka Kachumi Kubota, jen o měsíc později 13. června 1986 vystoupil mužský pěvecký sbor z Haagu Die Haghe Sanghers. Tento sbor zazpíval v Tylově domě a následně u hrobu B. Martinů také 29. dubna 2017.

Pobočka od počátku své existence organizovala nejen pro své členy řadu hudebních přednášek, besed, koncertů, zájezdů, poslechů a projekcí filmů. Na ploše tohoto textu není možné vyjmenovat všechny hudební akce, zmíním proto jen vybrané z nich. Například v pondělí 25. dubna 1983 se promítal barevný film *Bohuslav Martinů* od režiséra Jarmila Jireše ve fyzikální posluchárně 1. ZDŠ, 2. května 1983 v LŠU pro-

*Ustavující zasedání pobočky SBM v Poličce, 27. 6. 1979
Zleva: ředitel muzea Jan Kapusta, předseda Městského národního výboru v Poličce
Jan Hrdlička a martinůvský interpret Zdeněk Zouhar. Foto Zdeněk Holomý*

Jaromila Jireše ve fyzikální posluchárně 1. ZDŠ, 2. května 1983 v LŠU proběhl poslech rozhlasového pořadu *Vidění obzorů – První skladatelské krůčky Bohuslava Martinů*. Tento pořad natočil Český rozhlas v Brně. Posluchači si mohli vyslechnout nahrávky skladeb z let 1900-1918. V Poličce vzniklo několik filmů týkajících se našeho slavného rodáka. Následovalo promítání filmu *Otvírání studánek* v režii Vladimíra Síse z roku 1981.

Mezi důležité události, které ovlivnily činnost pobočky, patří například stavba nové hrobky u příležitosti 25. výročí úmrtí skladatele, kterou navrhl akademický sochař Milan Knobloch a arch. Václav Rybák. Svoji moderní podobu také získala expozice Památník Bohuslava Martinů v muzeu. Od roku 1988 může hudební škola v Poličce používat ve svém názvu opět jméno Bohuslava Martinů. V Tylově domě a v LŠU se konaly interpretační soutěže, přehlídky vítězů písňových soutěží. Dne 14. května 1990 se uskutečnila okresní přehlídka žáků tehdejších Lidových škol umění B. Martinů a my. Pod tímto názvem realizuje ZUŠ B. Martinů již několik let prosincový koncert k výročí narození skladatele. V roce 1990 byla za přítomnosti prezidenta Václava Havla odhalena bronzová socha skladatele od M. Knoblocha v parku, účinkoval Pražský mužský sbor FOK, slavnostní projev přednesl a v Tylově domě zahrál předseda SBM

prof. Josef Páleníček. V témže roce k uctění památky Mistra vyšla kniha PhDr. Tomáše Hejzlara *Bohuslav Martinů*.

Dne 8. dubna 1992 profesor Zdeněk Zouhar přednášel členům SBM v ZUŠ B. Martinů Brněnští žáci B. Martinů. V roce 2014 vyšla kniha *Neuvěřitelná kauza Martinů* od někdejšího ředitele poličského muzea PhDr. Jana Kapusty. Přednáškové činnosti se věnovali např.: profesor JUDr. Václav Holzknecht, PhDr. Iša Popelka, PhDr. Jan Kapusta, prof. Zdeněk Zouhar, prof. Vít Zouhar, prof. Jaroslav Mihule.

V roce 1999 vycházel Občasník – tiskovina pro členy SBM v Poličce. Na jaře 2006 se uskutečnil první koncert v obnovené aule gymnázia, na kterém vystoupil prof. Ivan Štraus. V květnu 2008 v Tylově domě byl realizován 1. ročník celostátní přehlídky ZUŠ Mladí a Bohuslav Martinů. V roce 2010 ZUŠ nastudovala baletní představení *Kdo je na světě nejmněší*, které slavilo úspěchy i v Praze. Oblíbenou akcí SBM bývá prosincový zájezd na hudební festival Dny Bohuslava Martinů v Praze, v květnu zase putování za studánkami na Tři Studně, do Vlčкова, nebo červnová návštěva Smetanovy Litomyšle.

V dnešní době je SBM dobrovolným, neziskovým, nevládním svazkem občanů, kteří podporují odkaz skladatele doma i ve světě. Poličská pobočka spadá pod základní spolek v Praze. SBM spolupracuje s Nadací a Institutem Bohuslava Martinů v Praze. V Poličce se v předešlých letech činnost soustředila především k ZUŠ Bohuslava Martinů a to z důvodu, že dvě předsedkyně byly zároveň ředitelkami školy. Nezastupitelnou roli měla pro práci pobočky vždy osobnost muzikologa, proto i nyní spolupracujeme s Centrem Bohuslava Martinů. Dále spolupracujeme s Tylovým domem, Gymnáziem Polička, ZUŠ Bohuslava Martinů a samozřejmě využíváme kulturní nabídku místních institucí a dalších spolků i mimo Poličku.

V posledních letech poličská pobočka SBM směřovala činnost na mladé studenty a na širší veřejnost. Jedním z vrcholů naší činnosti v roce 2019 bylo celostátní setkání poboček SBM v rodišti Bohuslava Martinů v Poličce.

Ellen Erbesová

*Mgr. Ellen Erbesová (nar. 1968)
současná předsedkyně poličské pobočky Společnosti Bohuslava Martinů,
působí jako pedagožka Gymnázia Polička a Základní umělecké školy v Bystrém.
Při gymnáziu založila a vede pěvecký sbor Juliettes.*

Z á p í s

ze schůze společnosti Bohuslava Martina svolené MěstNV
dne 18.6.1979 dos. zasedací síně NV v Poličce na 14 hod.

Pozváno: 13 účastníků
Přítomno: 12 dle list. přítomných
Omluven: MUDr. Bazjuk dočleněná

Jednání schůze zahájil předseda městNV s. Mrdlička, přivítal všechny přítomné a seznámil s tím, že akce ustavení pobočky B.M. v Poličce se uskuteční 27. června 1979 v Tylově domě osvěty. Omlouvá se současně s tím, že má důležitá jednání na ONV Svitavy, kde se musí rovněž účastnit.

Další jednání řídil ředitel městského musea Dr. Kapusta. Seznámil přítomné s přípravou ustavující schůze pobočky společnosti B. Martinů v Poličce na den 27. června t.r. spojenou s koncertem pražského žesťového kvinteta, pozvánky jsou již rozeslány, rovněž plakáty byly vylepeny ve městě a rozeslány na adresy. Záštitu převzala rada KNV Vč kraje, rada ONV Svitavy, Česká hudební společnost, Městský národní výbor v Poličce a kruh přátel hudby JKP Vysočina v Poličce. Přijedou někteří významní představitelé kulturního života z Prahy a dalších míst. Byla připravena a zaslána též do denních listů a kulturních listů noticka a ustavení společnosti a koncertu. Jsou zajištěny - zpráva televizi rozhlasu, okresním rozhlasu Svitavy - s. Obr., redaktor, zpráva do městského rozhlasu a pod. Přípravuje se natočení vhodné znělky, která bude využívána při všech akcích vzpomínkových B.M. zajišťuje Dr. Kapusta s HŠ.

Projednáno, že z technických důvodů bude koncert včetně ustavení pobočky provedeno ve velkém sále Tylova domu osvěty - v malém sále pak se uskuteční kratší beseda s hosty, kteří sem přijedou s menším občerstvením. V předzáhlí TDO bude připravena výstavka o životě a díle B.M. ze zdrojů městského musea.

Pro mimopolíčské hosty budou blokovány ve velkém sále 2 první řady sedadel - zajistí uvaděčky JKP.

Občerstvení pro hosty bude zajištěno u RaJ - hotel Poličan - projedná s vedoucím ředitel JKP s. Kolář - studený telíz a víno.

s. Kolář rovněž zajistí výzdobu jeviště a napís. B. M. v s. Pokorného všichni členové výboru a další budou v divadle již od 19 hod., aby se mohli ujmout přícházejících hostů a jim se věnovat.

Člen s. Stach zajistí vyložení přihlášek na stole před vchodem na vhodném místě a zájemců o členství vysvětlí vše potřebné.

Konference se účastní ca. 50 přítomných / úřadů, škol, SSM a pod. / Přípravu velkého i malého sálu TDO zajistí ředitel JKP s. Kolář. o projednání občerstvení podá informativní zprávu s. řed. musea Dr. Kapustovi co nejdříve.

Zapsal: Stach, v.r.

Ustavující zasedání Společnosti Bohuslava Martinů v Poličce 27. 6. 1979, pohled do auditoria velkého sálu Tylova domu. Mezi přítomnými jsou: manželé Kleinovi, manželé Peškovi, manželé Stejskalovi, manželé Kastnerovi, E. Slavíková, A. Dalihodová, manželé Knytlův s dcerou, M. Červená, M. Hlaváčková, manželé Šafářovi, Holasovi s dcerou, děkan J. Daněk, F. Šváb, D. Kastner, J. Odehnalová, B. Šifnerová, M. Edlmanová, B. Krincvajová, J. Veselý, L. Pártlová, p. Trakal s dcerami, J. Haupt, J. Janečková, S. Hejzlarová se synem, biskupský vikář Schnitter, F. Kašpar, F. Koníček, K. Zeman.

Čestní hosté: (zprava) skladatel a místopředseda České hudební společnosti Jan Hanuš, tajemník ČHS Stanislav Tesař, ideologický tajemník OV KSČ Jaroslav Gloser, předseda ONV Jaromír Prchal, tajemník SČSS Josef Boháč. Foto Zdeněk Holomý

Rok 2019 nabízí mnoho podnětů k zamyšlení nad kroky dějin a nad dějinnými událostmi. Polička má díky osobě Bohuslava Martinů některé odkazy k minulosti navíc. Letošní rok je pro ni výročím smutného úmrtí tohoto slavného rodáka v exilu (1959), ale i výročím manifestačního návratu jeho ostatků domů (1979).

Nabízí se však připomínka události, která pro náš národ přebíjí vše: výročí jedinečného návratu svobody v roce 1989. Martinů se ho nedočkal, ale nikdy v něj nepřestal věřit. Spolu s ním se k ideálu demokracie a svobody hlásili i ti, kdo měli rádi jeho hudbu a sledovali její vývoj i poselství během dlouhých desetiletí totality.

Společnost Bohuslava Martinů se stala ostrovem této důvěry, kde jsme se mohli setkávat v jednotě společného citění a tužeb. Připomeňme si teď, v roce 2019, poselství znovu otištěné na další straně tohoto textu. Reagovali jsme jím na zázračnou proměnu našich životů a našeho státu v oněch dnech z konce roku 1989.

Plyne odtud morální závazek, který Martinů zřetelně vyjádřil v jednom svém dopise. Vzpomíná tam, jak jako chlapec chodil okolo plastiky Vojtěcha E. Šaffa v Liboháji, „je to jen kámen s plaketou, ale dole je napsáno: Mluv pravdu, drž pravdu; hlavně to ‚drž pravdu‘ mi utkvělo v paměti“.

Kdysi bývala doba osobních památníků, jeden si vedla i skladatelova sestra jako mladá dívka. Stálo by za to obnovit tuto praxi – a navést rodiče, aby tam na první stránku vepsali svým dětem citát z onoho kamene se slovy mistra Jana Husa – „Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti“.

K příležitosti oslav 40. výročí SBM v Poličce
vepsal v pokoře Jaroslav Mihule, občan poličský

Prof. PhDr. Jaroslav Mihule, CSc. (nar. 1930) patří k předním českým znalcům díla Martinů. Je autorem jedenácti knižních publikací věnovaných skladateli a další dvacítky odborných studií, které se zabývají tímto, či příbuznými tématy. Stál u zrodu Společnosti Bohuslava Martinů (a léta byl jejím tajemníkem), byl členem správní rady Fondation Martinů se sídlem v Basileji ve Švýcarsku a místopředsdou podobné rady Nadace Bohuslava Martinů v Praze. Na svém kontě má řadu ocenění, mj. Zlatou medaili Univerzity Karlovy 1994, cenu Classic '95 za životní dílo, na sklonku roku 2018 dostal od pražské Nadace Bohuslava Martinů Výroční cenu B. Martinů „za celoživotní zásluhy při vědeckém zhodnocení, šíření a uplatnění skladatelova díla“. V květnu 2019 mu bylo uděleno čestné občanství města Poličky.

Jaroslav Mihule přednáší účastníkům zájezdu SBM, r. 1977. Foto Z. Holomý

V Praze dne 15. března 1977

Vážení přátelé,

chceme Vás ujistit, že činnost naší Společnosti neskončila ani 21. únorem /ustavení v Divadle hudby/, ani den nato /pracovní shromáždění/:

- připravuje se první pražské setkání členů SBM na koncertě v Divadle hudby
- je potvrzen zájezd do Litomyšle a Poličky na 25. a 26. června /sobota-neděle/, noclehy v Poličce zajištěny. Zasiľte přihlášky na sekretariát ČHS; sestavíme z nich pořadník, jak budou docházet. Předpokládáme, že se mohou zúčastnit i nečlenové, kteří by ovšem museli uhradit výlohy za sebe v plném rozsahu. Definitivní rozhodnutí závisí na počtu zájemců z řad členů SBM. Bližší údaje Vám budou ještě včas sděleny.

- připravuje se první vydání Zpráv SBM, kde budou zveřejněny některé materiály z ustavujícího shromáždění a aktuální státě
- do konce roku 1977 by měl vyjít první Almanach SBM s hodnotnými texty /mj. pozdravné adresy ustavujícímu shromáždění, jak je zaslal Charles Mackerras z Londýna, Gennadij Rožděstvenskij z Moskvy, Jan Zrzavý z Prahy, Ilia Ilijev ze Sofie aj./

- příliv nových členů stále zvolna pokračuje, noví členové dostanou nejprve poštou legitimaci České hudební společnosti a k ní během roku jako přílohu vlastní legitimaci SBM; jedna z nových členek naší Společnosti nás právě informovala o existenci zcela neznámé skladby Bohuslava Martinů

- téměř zcela neznámé dílo Bohuslava Martinů jsme mohli slyšet před několika dny v rozhlasovém vysílání díky tradičně iniciativnímu plodnému zájmu o Martinů v Brně - světovou premiéru hudby k baletu ŠACH KRÁLI; nahrávka Státní filharmonie Brno s dirigentem opery Státního divadla v Brně Václavem Noskem. Václavu Noskovi /člen SBM/ patří náš obdiv za každý příspěvek tohoto druhu - má jich za sebou už úctyhodnou řadu! Jeho úvodní rozhovor s redaktorkou Čs. rozhlasu Brno Idou Běhalovou byl poutavý a plný informací - získali jsme jeho text pro Zprávy SBM

- prvního března opustila paní Charlotte Martinů naši vlast a vrátila se do Francie; zůstávají zde na ni krásné vzpomínky, ale i ona odjížděla spokojena a dojata pozornostmi, které jí přinesl několikaměsíční pobyt u nás. Zvláště oceňovala péči a lidské porozumění lékařů zotavovny Kavkaz v Mariánských Lázních, MUDr. Anny Blažkové a MUDr. Jana Kynčla.

Těšíme se, že se s ní ve zdraví uvidíme na podzim na některé z besed Společnosti.

J.M.

Oděni a milí,

jsem přesvědčen, že nastala doba, kterou upřímně vítáme jako příslušníci českého národa a neméně pak jako členové Společnosti Bohuslava Martinů. Když v roce 1957 Martinů dokončil Zbojnické písně, psal domů s humorem: "Tak jsem si myslel, že by tam u nás trochu zbojnické krve neškodilo, trochu oživit mysl a nebát se tolik..." Připomeňme i dva hlasy jeho blízkých přátel - Rudolfa Firkusného: "Ožijte já bych se tam vrátil třeba po kolenou... ale to by všechno muselo být jinak, a hlavně - museli by vládnout jinak..." (5.7.1989), Rafaela Kubelka: "Ožijte jsem s Vámi, tam doma, stále, v srdci, a jen si přeji, aby se Osud našeho národa vrátil do oněch běhů, opravdově českých běhů, kdy jsme stáli Proti všem - hrdě a plni naděje a plni lásky k bližnímu" (30.10.1987).

Snad "už je to tady". Snad. Těšíme se, že se o tom budeme moci přesvědčit ošlechni i na půdě naší Společnosti. Bude možná organizačně jinač - to uvidíme.

Na jejích cílech, na myšlenkové atmosféře našich společných schůzek a besed, na obsahu našich periodických Zpráv, publikací, Almanachů však není třeba měnit ani to nejmenší. Nehrbili jsme se a nelhali. Ověřte, že je to velmi příjemný pocit; jak rádi by jej s námi sdíleli ohledem ke svým organizačním třeba členové Sdružení skladatelů nebo Sdružení spisovatelů. Budou však bilancovat morální dluhy.

A tak bychom si mohli uonit Společnosti Bohuslava Martinů navzájem poděkovat - že jsme si pomáhali uchovat srdce i mozek tam, kde mají být. Martinů nám ukazoval směr, třebaže nebyl sám. Škoda, že se nedožil.

Liberté, liberté chérie...

"Bezúčelnost a marnost všeho konání se vtrhla do vědomí," napsal jednou. "Ale jiná hodnota se nyní jasně představila, o níž jsme dříve málo přemýšleli, již jsme považovali za samozřejmou, za danou, ale její cenu jsme počínali chápat nyní, když jsme ji ztratili: pocit svobody. Liberté. Teď jsme mohli poanat, že to není daná hodnota, nýbrž že musí být dobytá."

Pamatujte si ta slova.

Praha 1. prosince 1989

Jaroslav Mihule
Jaroslav Mihule,
za výbor Společnosti Bohuslava Martinů

Ze vzpomínek prvního předsedy poličské pobočky SBM Jana Kapusty

Jsem šťasten, že jsem dokončil knihu *Neuvěřitelná kauza Martinů*, kde jsem se snažil složit upřímný, poctivý hold městu Poličce a jeho tehdejšímu činitelům. Nikdo si dnes nedovede představit, co stanovisko města vůči Charlotte, Bohuslavu Martinů a převozu jejich ostatků v letech nemravné normalizace znamenalo (zejména neohrožený postoj předsedy Městského národního výboru Jana Hrdličky). Hřeje mě, že jsem se té historické události mohl účastnit, byla jednou ze zářivých dnů temné epochy a občanstvo to také tak chápalo a svou aktivitou v srpnu 1979 dalo najevo. Byli jsme svědky, jak dramaticky musel totalitní systém se svou násilnickou praxí v ideologické oblasti ustupovat tlaku umění. Byly vybojovány hodnoty, bez nichž bychom byli hrubě chudší. Dosáhlo se oficiálního uznání Martinů, zlepšení podmínek pro uvádění a studium jeho díla, ohromného prospěšného rozšíření tvorby na divadelních a koncertních pódii a ve sdělovacích prostředcích a posléze i v zahraničí, ekonomického přínosu ve prospěch české hudby atd. V mravní bídě 70. let podařilo se posílit a povzbudit pokleslé sebevědomí lidské důstojnosti, tak silně propojené humanitní ideovostí skladatelova díla. Nejsem sám, kdo považuje za životní dar, že mohl být této jedinečné posthumní epizodě umělcova života účasten. Bytost Martinů, hudební tvorba, vůbec jeho myšlenková produkce, umělecké představy, interpretace životních a duchovních postojů vyzařují jako vesmírný zdroj a podmaňují si člověka s tak sugestivní silou, že jim nelze uniknout. Tento pocit, tento vděk osudu ostatně vyslovili přímo nebo nepřímo skoro všichni, kdož se podíleli a s nimiž jsem po letech rád sdílel zážitky a vzpomínky.

Jan Kapusta, Litomyšl, 1. října 2007

PhDr. Jan Kapusta (1932-2011)

Muzikolog, historik, muzejník, kulturní pracovník a publicista Jan Kapusta stál u zrodu poličské pobočky Společnosti Bohuslava Martinů, byl jejím prvním předsedou. Spoluzakládal Nadaci Bohuslava Martinů, v ní do roku 2008 působil jako člen správní rady. Po odchodu do Litomyšle v roce 1984 na jeho práci v poličském muzeu navázal PhDr. Iša Popelka. V roce 2007 poděkoval Janu Kapustovi „za práci pro českou kulturu, zejména za dlouholetou péči o odkaz Bohuslava Martinů“ ministr kultury České republiky. V roce 2010 mu byly Nadací Bohuslava Martinů uděleny diplom a medaile Bohuslava Martinů „za celoživotní obětavou, vysoce odbornou a nenahraditelnou péči o odkaz Bohuslava Martinů“.

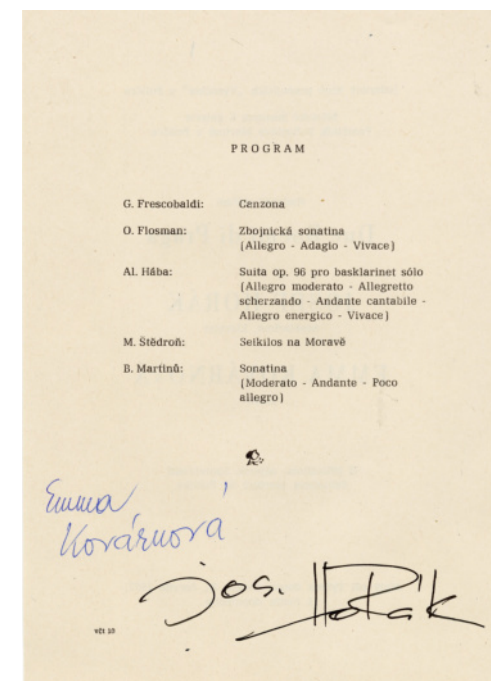
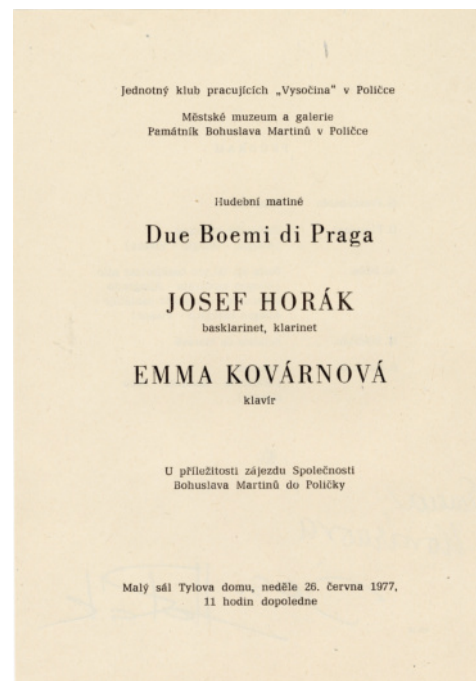
*Pražská SBM na návštěvě hrobu rodiny Martinů 26. 6. 1977.
Zleva: spisovatelka Fr. Pecháčková, Francis Ježková, dr. Jan Kapusta.
Foto Jiří Hájek, člen SBM*

*Pražská SBM na návštěvě hrobu rodiny Martinů 26. 6. 1977.
Foto Jiří Hájek, člen SBM*

Přijetí členů SBM u předsedy Městského národního výboru Jana Hrdličky 26. 6. 1977. Foto Zdeněk Holomý

Program koncertu, který pro SBM uspořádalo Due Boemi di Praga

Podpisování interpretů Due Boemi di Praga (Josef Horák, Emma Kovárnová) po jejich koncertu v malém sále Tylova domu 26. 6. 1977. Mezi umělci zprava dr. Jan Kapusta, František Popelka, Jan Záruba. Foto Zdeněk Holomý

Členové SBM od svého vzniku pravidelně navštěvují oslavy Putování za studánkami ve Vlčkově. Na snímku z roku 1983 vystupující sbor Vlastimil z Litomyšle, za pořadatele hovoří dr. Jan Kapusta. Foto Františka Janečková

Ze vzpomínek druhé předsedkyně SBM v Poličce Ellen Slavíkové

Ráda vzpomínám na počáteční nadšení při zrodu Společnosti Bohuslava Martinů a veškerou další činnost, na které jsem měla tu čest se podílet. Středobodem mých aktivit byla hudební škola, její pedagogové a především žáci. Naplňovalo mě vytvářet vztah mladých k hudbě, dílu B. Martinů, věnovat se technice a metodice nácviku skladeb, učit děti interpretaci a následně i vystupování na veřejnosti. Těšilo mě s kolegy a žáky hrát skladby našeho rodáka, shánět a vybírat moderní a zajímavý repertoár, xeroxovat rukopisy mladých skladatelů, uvádět prvotiny i později vzniklé skladby Víta Zouhara a dalších moderních autorů. Informace o B. Martinů šířili učitelé a především muzikologové PhDr. Iša Popelka, PhDr. Jan Kapusta, prof. Zdeněk Zouhar. Kulturní přehled členů poličské pobočky SBM rozšiřovaly zájezdy do Prahy, Brna, Olomouce, Zlína, Lito-myšle. Bohuslav Martinů přilákal do Poličky mnoho zajímavých osobností z řad interpretů, skladatelů, muzikologů a filmařů. Spolupráce s nimi byla vždy velikou odměnou pro každého z nás.

*Ellen Slavíková (nar. 1948)
celoživotně působila jako pedagožka a ředitelka LŠU v Poličce, podílela se na utváření kulturního života v Poličce mj. i jako sbormistryně Ženského komorního sboru.*

Ellen Slavíková (vlevo) s předsedkyní brněnské pobočky SBM Mgr. Jarmilou Mráčkovou. Soukromý archiv rodiny E. Slavíkové

Vzpomínka na třetího předsedu SBM v Poličce Jana Zárubu

Zlata Kašparová vzpomíná: Táta měl vždy slova respektu a chvály pro hudebně nadané lidi. O to víc rozumím jeho nespokojenosti s vlastními potomky. Nejtalentovanějším se nakonec ukázal být bratr Honza, samouk. Já, prvorozená a dlouho jediná dcera, jsem nesla břímě ambicí svých rodičů. Maminka byla talentovaná na zpěv, veškeré výtvarno, o jejím ztvárnění Anežky na prknech poličského divadla dodnes pamětníci mluví jako o velkém zážitku. O tátovi netřeba hovořit. Co vzal do rukou, to hrálo. Výborně hrálo. Vzpomínám si, jak jsme s mámou v mrazivých zimních odpoledních chodily na dlouhé výslapy na „Šibeňák“, protože táta měl doma žáka, kterého učil hrát na housle, klavír. Mě, když přišel čas, svěřil kolegům. Pro obě strany to bylo utrpení. Hodiny nauky a klavíru jsem dlouhých dvanáct let nenáviděla, snad jen sborový zpěv jsem měla ráda. Dnes chápu, jak to tátů muselo mrzet. Těšilo ho, že vášnivě ráda bruslím, tancuji a píšu. Říkal, že ve slovech je ukryt rytmus, melodie – ne vždy, ale slyším ji.

V době, kdy táta pracoval jako předseda pobočky SBM v Poličce, jsme se životně míjeli. Končila jsem studium na gymnáziu, odcházela studovat do Brna a po návratu zahájila život odtržený od původní rodiny. Ale některé věci nešlo nevnímat. Tátovo občasné koncertování z otevřených oken „pro ulici“, hudební schůzky s kolegy, domácí muzicírování, debaty. Pořádání hudebních akcí jak v Jimramově, kde celý život působil na železničářském učilišti, tak v Poličce.

I po předání předsednictví zůstal aktivní. K sedmdesátinám si nadělil doktorát z hudební vědy, spolupracoval s PhDr. I. Popelkou, panem Z. Vojtkem a panem J. Čtrnáctem na projektu Polička 555. Ale to už je, bohužel, jiný příběh. Vždy byl obdivovatelem Bohuslava Martinů, o kterém nikdy nehovořil jako o „Bohouškovi“. *Otvírání studánek* jsem poprvé slyšela jako pětiletá – dovolím si parafrázi svého oblíbeného verše: klíč k pobočce SBM v Poličce je v dobrých rukou. Táta by měl radost.

*PhDr. Jan Záruba (1928-2002)
pedagog, muzikant a aktivní
organizátor kulturních
aktivit Poličky.*

*Muzicírování členů SBM, (zleva)
František Popelka, Jan Záruba,
Míla Svoboda. Soukromý archiv
rodiny J. Záruby*

Členská základna Společnosti Bohuslava Martinů ke dni 31.3.1983

Celkový počet členů: 576 , z toho v Praze 211, mimo Prahu 365

Věkové rozvrstvení:

a/ v celé základně

do 35 let-----19,4 %
od 36 do 60 let----50,9 %
přes 60 let -----29,7 %

b/ v Praze

do 35 let ----- 17,1%
od 36 do 60 let -- 50,6%
nad 60 let ----- 32,3%

c/ mimo Prahu

do 35 let-----20,6 %
od 36 do 60 let---50,9 %
přes 60 let -----28,5 %

Rozložení členů SBM podle krajů :

Praha -----	211
Východočeský kraj-----	140
Severomoravský kraj -----	114
Jihomoravský kraj -----	90
Severočeský kraj -----	9
Středočeský kraj -----	5
Zápaďočeský kraj -----	4
Jihočeský kraj-----	6
Slovensko -----	3

119 ks

Česká hudební společnost, Společnost Bohuslava Martinů,
odbočka z Poličky

... přátelé,
dovolujeme si Vás upozornit a pozvat na akce, které
jsou v Poličce spojeny s oslavou 100.výročí narození Bohuslava
Martinů.
1.9.1990 slavnostní odhalení sochy Bohuslava Martinů za účasti
představitelů naší kulturní veřejnosti
11.00 - městský park - odhalení sochy Bohuslava Martinů
účinkuje Pražský mužský sbor FCK
14.00 - hřbitov - pietní akt u hrobu Bohuslava Martinů-
slavnostní projev předsedy Společnosti Boh.Martinů
prof. Josefa Paleníčka
16.00 - velký sál Tylova divadla - koncert pod záštitou
Českého hudebního fondu a Městského NV v Poličce
22.9.1990 otvírání studánek (bude plakátováno samostatně)
7.10.1990 velký sál Tylova divadla v 15.00 hod.
BRNO BRASS BAND - koncert z díla B.Martinů a jeho
současných inspirovaných jazzovými motivy
B.Martinů - Black Bottom; D.Milhaud - Trois Rag -
caprices; E.Schulhoff - Charleston; J.Ježek - Ze dne
na den, Bugatti step; E.F.Burian - Chlupatý kaktus
B.Martinů - Skizza II
PREMIÉRA - balet ŠKRTIČ (choreografie L.Ogoun)
8.11.1990 velký sál Tylova divadla
DNY BOHUSLAVA MARTINŮ
Komorní filharmonie Pardubice, dirigent DOUGLAS
BOSTOK, solo Lubomír Malý - viloa, spoluúčinkuje
Královéhradecký chlapecký sbor Boni pueri
B.Martinů - Serenáda z r. 1932
Rapsodie pro violu a orchestr
W.A.Mozart - Korunovační mše C dur
3.12.1990 velký sál Tylova divadla - Medailon o životě a díle
Boh.Martinů
Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín
dirigent Rostislav Hališka, průvodní slovo Milan Přidal
12.12.1990 velký sál Tylova divadla
DNY BOHUSLAVA MARTINŮ
Státní symfonický orchestr Hradec Králové
dirigent Hynek Parkač, solo Jaroslav Svěcený,
průvodní slovo dr. Jaroslav Mihule
B.Martinů - Lidice,
houslový koncert č. 2
symfonie č. 6
Dále upozorňujeme na tradiční vánoční koncert a na
koncert profesorů pardubické konzervatoře (Vrátná, Víšek, Šaroun).
Termín obou koncertů bude zveřejněn později.
Srdečně zveme k návštěvě koncertů a přejeme pěkné hudební
zážitky.

Polička 1.srpna 1990

Výbor poličské odbočky
Společnosti Bohuslava Martinů

Činnost poličské pobočky SBM byla navázána na ZUŠ Bohuslava Martinů, kterou jste roky řídila. Svoji práci jste se zapsala mezi nejdůležitější propagátory našeho nejslavnějšího rodáka. Jak na tuto dobu vzpomínáte?

Jako na úžasnou příležitost. Zpětně vzpomínám na množství kreativních lidí, se kterými jsme mohli společně realizovat spoustu zajímavých projektů. Od koncertních typů, jakými je Bohuslav Martinů a my vždy v prosinci, přes taneční projekty, jakými byly tanec na živě zpívané písně Bohuslava Martinů, lyrické *Otvírání studánek* ve spojení s Pavlicovým pásmem *O slunovratu*, k baletu *Kdo je na světě nejmocnější* až po soutěžní přehlídku Mládí a Bohuslav Martinů a mnoho dalších. Naštěstí některé vazby přetrvávají i nadále.

Pro milovníky hudby B. Martinů jste zorganizovala řadu koncertů, besed, soutěží, filmových projekcí, výstav a zájezdů. Co za těch uplynulých dvacet let Vy sama považujete za nejzajímavější?

Těch akcí za 20 let bylo skutečně velké množství. Jsem ráda za vše, co se povedlo a líbilo lidem, kteří se těchto akcí účastnili. Víím, že mnozí vzpomínají, a jsem velmi ráda, že tuto štafetu po mně zdárně převzala paní Ellen Erbesová.

Jak se zrodila myšlenka realizovat v Poličce soutěžní přehlídku „Mládí a Bohuslav Martinů“? Naplňuje současná podoba přehlídky Vaše původní představy?

Při své práci učitelky ZUŠ a při hlubším studiu díla Bohuslava Martinů jsem si uvědomila jeho určitou výjimečnost. Tou je velké množství skladeb, které jsou technicky dostupné pro začínající hudebníky a přitom jsou hodnotnou hudbou 20. století. Pochopila jsem, že je to jedinečná možnost, jak propagovat hudbu Martinů a přivést do jeho kraje mladé umělce. Doufala jsem, že také zafunguje známé: „Co se v mládí naučíš...“ Tedy, pokud děti začnou v raném věku pracovat s hudbou Martinů, stane se pro ně součástí hudební zkušenosti a budou ji pozitivně vnímat i v dospělém věku. Přiznám se, že jsem při prvotních úvahách a přípravě prvního ročníku počítala s odezvou spíše okolních ZUŠ. Příjemným překvapením byl zájem z celé republiky, který rok od roku narůstal. Jsem velmi ráda, že se takříkajíc mému dítěti dobře daří i nadále, že se má čile k světu a doufám, že se vždy najdou obětaví organizátoři, kteří přes velkou náročnost budou v této záslužné činnosti pokračovat.

V době Vašeho vedení pobočky čítala spolková základna přes sto členů, dokonce jste vydávala tiskovinu Občasník, spolupracovala jste s organizacemi ve městě a také s dalšími pobočkami v Praze, Brně a ve Zlíně. Na které osobnosti a spolupracovníky nejraději vzpomínáte?

Pokud mám vzpomínat na lidi, které mám spojené s Martinů, naskočí mi jistě paní Ellen Slavíková, která mě přivedla nejen do tehdejší LŠU v Poličce, ale i k práci ve Společnosti Bohuslava Martinů. Vzpomenu na Ivu Komárkovou (tehdy Makovskou), se kterou jsme společně připravovaly mnohé skladby Martinů na naše vystoupení. Jistě vzpomenu na Išu Popelku, se kterým jsem dlouhodobě spolupracovala, i na jeho otce Františka, pamětníka Martinů. I na spoustu dalších poličských nadšenců, pro které byl Martinů také součástí jejich života, a inspirovali mě v mé práci. Samozřejmě jsem měla tu čest se setkat a spolupracovat se spoustou osobností v SBM i v Nadaci Bohuslava Martinů. Jména jako Mihule, Páleníček, Zouhar, Feld, Kapusta, Matoušek, Štraus mluví za vše. Příjemným důsledkem práce ve Společnosti Bohuslava Martinů jsou, mimo jiné, i přetrvávající osobní vazby a trvalá přátelství.

Nyní pracujete jako ředitelka ZUŠ ve Svitavách, máte dostatek času sama se věnovat hudbě Bohuslava Martinů?

„Zasažení“ hudbou Bohuslava Martinů je na doživotí. Uvědomuji si, že se mi těžce hodnotí, protože ji mám již pod kůží a nejsem objektivní. Díky tomu, že ji jako učitelka pořád zprostředkovávám dalším a dalším generacím malých muzikantů, vidím, jak je jim po prvním seznámení přístupná a srozumitelná, a jak je inspiruje k hudebním objevům. Sama se věnuji nejen hudbě Martinů, ale také studiu dalších pramenů, protože Martinů je zajímavý nejen jako hudební skladatel.

Máte nějaký recept na to, čím přivádět mladou generaci k umělecké hudbě?

Je to velmi prosté. Začít ne v mládí, ale v raném dětství. Naši dceru jsme brali na koncerty doslova od miminka, a tak se umělecká hudba stala součástí její hudební zkušenosti. Díky tomu se při poslechu hudby vůbec neomezuje žánry a styly. Obdobné zkušenosti mám i se žáky. Když jim dopředu nebudete říkat: to je složité, těžké, to je hůře stravitelné, tak si k danému najdou svoji vlastní cestu. Zjednodušeně, nepředjímat, co je pro děti stravitelné a co ne, a otevřít jim co možná nejvíce dveří, ať se mohou rozhodnout. Vždyť máme velmi šikovnou a tvůrčí mladou generaci.

Co byste popřála SBM v Poličce ke čtyřicetinám?

Nabízí se dalších čtyřicet let, ale velmi dobře vím, že v průběhu těch let se zásadně změnil prostor, ve kterém původně SBM vznikala, a ve kterém působí dnes. Proto jí popřeji, aby ji vedli i nadále citliví lidé, kteří budou pružně reagovat na změny a novinky ve způsobu vnímání hudby Bohuslava Martinů, dále osvícené vedení města, které bude vědět, že osobnost významu Bohuslava Martinů je pro Poličku rodinným stříbrem, a pořád nadšené členy. Hudba Martinů za to rozhodně stojí.

Mgr. Renata Pechancová (nar. 1964)

bývalá ředitelka a učitelka Základní umělecké školy Bohuslava Martinů v Poličce, současná ředitelka ZUŠ ve Svitavách. Aktivní hudebnice, která spolupracovala s řadou hudebních těles regionu: violoncellistka Litomyšlského symfonického orchestru, členka Komorního orchestru Jaroslava Kociana v České Třebové a sbormistryně pěveckého tělesa Vlastimil.

Renata Pechancová (vpravo) s předsedkyní pražské pobočky SBM Evou Štrausovou. Soukromý archiv R. Pechancové

Ze vzpomínek člena SBM Adolfa Kleina

Společnost Bohuslava Martinů má pro mne tři roviny, dá-li se to tak říct. Jednou ročně dostanu v písemné podobě její Zprávy. V dřívějších dobách jsem v nich mohl ještě číst vzpomínky současníků na Bohuslava Martinů. Tak zavzpomínala Štěpánka Pražanová, nejen pro mne, ale pro

každého Poličáka, Štefínka, zasvětivší kultuře svůj život, ale také mecenáška umělců. Život muzikologa Jaroslava Mihuleho je neodmyslitelně spjat s dílem Bohuslava Martinů a jeho příspěvky Zprávám vždy přinášejí nové pohledy na skladatelův život. Patří sem články Zdeňka Zouhara, Jana Kapusty, Václava Kaprála nebo Iši Popelky. Vzpomínek je celá řada, například sochař Josef Kadlec v nich zachytil dobu tvorby pamětní desky Martinů, a tak bych mohl pokračovat. Nemohu nepřipomenout i postřehnutelné pnutí v pražském ústředí, proniknuvší i do Zpráv. Tím jsem se však nezabýval. Samozřejmě jsem ve Zprávách sledoval pravidelné zmínky o činnosti poličské pobočky, a to už je další pohled. Její činnost se opírala a opírá o spolupráci se ZUŠ Bohuslava Martinů, místním gymnáziem či Centrem Bohuslava Martinů; dlouhý výčet aktivit pobočky je dohledatelný na stránkách místní Jitřenky.

Pro mne však vyvrcholením činnosti pobočky byly a jsou prosincové zájezdy na Dny Bohuslava Martinů, pořádané v pražském Rudolfinu. Bylo jich nepočítaně; neustále v sobě třeba nosím zážitek z roku 2003: Česká filharmonie pod vedením mimořádné osobnosti Zdeňka Mácala se tehdy zase skvěla ve své bývalé slávě, jak tomu bylo za dirigenta Václava Neumanna. Na pořadu tehdy byla dvě díla B. Martinů: *Invence pro velký orchestr* a *Koncertantní duo pro dvoje housle a orchestr*. V druhé části po posledních tónech dvou Ravelových suit nebral aplaus konce a dirigent Zdeněk Mácal děkoval členům jednotlivých nástrojových sekcí tak vehementně, že to u nich vyvolávalo překvapené dojetí, které se také neskrývalo pod rozzářenou tvář pana dirigenta. Tehdy se mi jevil jako dirigentský mág. To jsem však ještě neznal Mistra Jiřího Bělohlávka.

Nejenom Praha, ale i Brno bylo cílem našich zájezdů. Nemohu jmenovat vše, ale viděli jsme *Juliette*, *Kuchyňskou revue*, *Podivuhodný let a Slzy nože*, v Praze *Hry o Marii* nebo *Mirandolinu* v Ostravě. Nebyly to jen koncerty, ale i vernisáž v roce 125. výročí narození skladatele. Na ní byly představeny výtvarné, literární práce i fotografie týkající se skladatelova života. V koncertní části zazněly skladby Martinů v podání význačných interpretů a pěveckého sboru Cancioneta Praga. Pod vedením Lukáše Jindřicha byla uvedena kantáta *Otvírání studánek*.

Takovéto zážitky nám připravovala a připravuje Společnost B. Martinů.

Adolf Klein

Ing. Adolf Klein (nar. 1934)

středoškolský pedagog, člen SBM v Poličce, publicista, fotograf, amatérský divadelník a skaut. Je autorem knihy 190 let ochotnického divadla v Poličce, pravidelně přispívá do místního tisku. Byl oceněn Zlatým odznakem J. K. Tyla.

Společnost Bohuslava Martinů v Poličce slaví 40 let od svého založení. Jak vzpomínáte na dobu, kdy vznikla?

Členem SBM jsem nebyl. U zrodu poličské pobočky SBM v roce 1979 byl muzikolog PhDr. Jan Kapusta, škoda, že už nemůže povídat... Vzpomínám si na velkou událost toho roku, na smuteční slavnost 28. srpna v Tylově domě. Byl jsem někde vzadu, jako prostý účastník bez výsad. Na podiu u rakve stálo šest osob, v popředí představitelé kultury a města. Iniciátorem a patronem převozu ostatků B. Martinů z Liestalu do Poličky byl ministr kultury ČSSR JUDr. Milan Klusák. Svatomichalský hřbitov byl zcela přeplněný, všude byly stovky lidí. Snad každý chtěl být při uložení skladatele do rodné půdy, já tam zašel později.

Pamatuji si a ze zápisů SBM vím, že jste se věnoval, mimo jiné, přednáškové činnosti.
Myslím, že toho tolik nebylo...

Jste velkým propagátorem díla B. Martinů, bylo to vždy snadné?

Oficiální zákaz provádění tvorby B. Martinů nikdy nebyl. Ovšem prakticky si jen málokdo troufl skladby Martinů uvádět. V Brně pěstoval jeho hudbu, bez ohledu na riziko, Zdeněk Zouhar. Na půdě univerzitní knihovny tak vytvořil martinůvskou tradici. V Poličce se hrál vždy. Jsem přesvědčen, že v minulosti byla Polička muzikálnější než dnes. Poličskou tradici spoluvytvářel můj táta, František Popelka. Měl dobrou odezvu v první generaci učitelů hudební školy. Nejvíce spolupracoval s ředitelem školy, dirigentem a pianistou Jaromírem Chalupským, jeho ženou Naděždou Chalupskou, dirigentem a varhaníkem Jaroslavem Maděrou, Pavlem Čotkem. V době, kdy hudební škola ještě neměla svoji budovu v Husově ulici, využívala prostory na různých místech ve městě. Já chodil na hodiny klavíru do radnice. Hudební ústav, pozdější hudební škola, zahájil svoji činnost 1. 9. 1948.

Živé muziky bylo dost i za války. V Poličce zkoušel a hrál v Tylově domě Symfonický orchestr, který tvořili Poličští i muzikanti z okolí. Působil tu pěvecký sbor Kollár, Taneční orchestr Emila Pazlara (když tento orchestr vedl J. Chalupský, jeho úroveň stoupla o dvě třídy). Městský kapelník Josef Vintr provozoval dechovou hudbu. V neděli dopoledne dechovka vystupovala v parku u altánku, nebo odpoledne na náměstí u morového sloupu. Například ještě před válkou Vintr připravil a uvedl *Fox-trot* napsaný Bohuslavem Martinů v hostinci Na Růžku. V Poličce bylo velmi mnoho dobrých hudebníků. Můj otec hrál prim ve smyčcovém kvartetu spolu se skladatelem a dirigentem JUDr. Františkem Šauerem a také

v triu s Janem Zárubou a Milanem Svobodou. Myslím, že tatínek udělal pro povědomí o Bohuslavu Martinů a Poličce mnoho. Staral se o martinůvský fond v muzeu, archiv je dotován uspokojivě, v základech je to jeho úsilí.

Má v dnešní době spolková činnost budoucnost?

Snad ano, ale někdy o tom pochybuji. Smysl má pořádání hudebních akcí, koncertů, přednášek a besed na vysoké úrovni.

PhDr. Iša Popelka

I když vystudoval hudební vědu na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a pracoval jako redaktor hudebního vydavatelství Supraphon v Praze, je celoživotně spjat především s Poličkou a Bohuslavem Martinů. Jeho otec František Popelka byl osobním přítelem skladatele, stál u zrodu poličské pobočky SBM a velmi se zasloužil o založení sbírkových fondů poličského muzea. Také Iša Popelka se osobnosti B. Martinů věnoval celý život: v roce 1957 vytvořil první velkou expozici o B. Martinů v poličském muzeu, v rozpětí let 1973-1984 připravil její moderní podobu. Publikoval v odborném měsíčníku Gramo revue. Etabloval se diplomovou prací Česká léta Bohuslava Martinů, k jeho nejvýznamnějším knižním publikacím patří Martinů a Polička, Dopisy domů. V poličském muzeu pracoval jako muzikolog v letech 1984-2000. Byl iniciátorem a dramaturgem festivalu Polička 555 a později také Martinů festu.

Iša Popelka (na snímku vlevo) na vernisáži poličského muzea v r. 1988

Celorepublikové setkání SBM v Poličce 2019

Ve středu 28. srpna 2019 se uskutečnilo ve spolupráci s Tylovým domem a Centrem Bohuslava Martinů za podpory města Poličky celorepublikové setkání poboček Společnosti Bohuslava Martinů v Tylově domě v Poličce. Za účasti ředitele Nadace Bohuslava Martinů, členů výboru SBM v Praze, představitelů města, současných i bývalých předsedů pobočných spolků a dalších hostů jsme si společně připomněli 40. výročí založení poličské pobočky SBM. Při této příležitosti byl vydán bulletin mapující historii SBM v Poličce. Po přivítání hostů starostou Jaroslavem Martinů jsme vyslechli audionahrávky proslovů z roku 1974 a tím si připomenuli veliké propagátory díla B. Martinů prof. Zdeňka Zouhara a PhDr. Jana Kapustu. O době minulé i současné promluvil ředitel Nadace Bohuslava Martinů prof. Jiří Hlaváč. Další část setkání patřila jednotlivým pobočkám, Eva Štrausová informovala o činnosti v Praze, Jarmila Mráčková v Brně, Marek Obdržálek ve Zlíně a Ellen Erbesová v Poličce. Po besedě a občerstvení následoval pietní akt u hrobu skladatele. Slavnostní setkání uzavřel komorní vzpomínkový koncert Píseň domova v kostele sv. Michaela. Literárně hudební pásмо vzniklo ve spolupráci Jaroslava Krčka a Alfréda Strejčka před více než deseti lety, bylo inspirováno hudbou a dopisy B. Martinů i verši M. Bureše, recitovala Lubomíra Sonková, na violu hrál Leoš Černý.

 ČESKÁ HUDEBNÍ SPOLEČNOST
 ЧЕШСКОЕ МУЗЫКАЛЬНОЕ ОБЩЕСТВО

SEKRETARIÁT LIDSKO PRAHA 1 - VALDEJSKÉ NÁM. 1 - TEL. 511 - LINKY 724, 729
redaktor
TOMÁŠ HEJZLAR
 VALDEJSKÉ NÁM. 28
 110 00 PRAHA 1

Vážený soudruh
 Pavel J e r s á k
 ředitel
 Lidové školy umění B. Martinů
 572 01 P o l i š k a
 =====
 okres: Světlav

Praha, 18. března 1977.

Vážený soudruh řediteli,

Společnost Bohuslava Martinů je založena a je tedy na každém z nás, jak se bude její činnost dále rozvíjet a zde nechat své - jako u většiny obdobných společností - toliko u ustanovení jejího aktu. Aby tomu tak nebylo, připravujeme už s předstihem vydávání Zpráv SBM, což bude aktuálnější bulletin, vycházející cca šestkrát ročně, s Almanachem, jehož grafická i obsahová stránka má být reprezentativní. Zprávy SBM chceme dělat tak, aby byly čtivé, poučné a zajímavé. To vše lze dělat tehdy, je-li stabilizován kádr spolupracovníků. Chceme je připravovat tak, aby vyhovovaly prostému milovníkovi díla Martinů i odborníkovi. Jen jedině nás zatím mroufí, že totiž nemáme prozatím vyplácet honorářů, i když i v této věci už začínáme jednat na vyšší úrovni. Co se týče Almanachu, tam je už situace o něco lepší. Byl bych velmi rád, kdybyste na Vesí LŠU zajistil, abychoz od Vesí pedagogů dostávali určitý materiál, pokud by o tuto činnost byl zájem /Zprávy budeme vydávat v nákladu cca 300-400 výt. a budakromě členstva zasílány i odborným hudebním a pedagogickým inšti-

ST 3339674

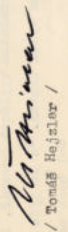
Aktivním členem Společnosti byl i novinář Tomáš Hejzlar, r. 1977

tuvím, knihovám, řeknám atp./.. Je to tedy vhodné přiležitost pro řadu lidí, kteří mají sice dobré zkušenosti, ale zatím nemají možnost je využít. Bude nás zajímat např. problematika interpretace B. Martinů ve školách a v LŠU. Uvítáme informativní články o vztazích LŠU BM se skladateli /upozorní, že v letošním roce vyjde faktimile Znátky LŠU BM jako součást mého článku v Zestické výchově/. Zajímavý by byl i články o některém nebo přímo výzkumného charakteru, který by resagoval na základě hudbu Martinů. Rádi bychom znali současnosti a perspektivy LŠU BM, tedy které mají širší platnost a zaujaly by i čtenáře Zpráv BM. Což se blíže věnovat metodice nácviku některých skladeb

To je jenom několik momentálních nápadů a poznámek. Je samozřejmé, že byste tuto práci sám nemohl ovládnout. Avšak jistě máte vedle sebe schopný kolektiv, který by měl být k Martinů - a tedy i ke Společnosti - blízko. Pokusíte se?

V současnosti je již reálné téměř uzavřeno první číslo. Kde to druhé už bych rád věnoval i některému z výše uvedených nápadů. Prosím, rozmyslete si, zda byste byli ochotni tuto činnost realizovat. A co především: Zprávy SBM nechtějí být záležitostí toliko akademickou. Jde především o to, aby Martinů byl chápán v celém globálu, tedy i z hlediska, že je Vám blízké Vesí profesí. Chceme, aby Zprávy měly určitý okruh zájemců, kteří by v nich našli nejenom laciné "klipy", ale aby šel o něco víc i o poznání. Proto bych byl rád, kdybyste byl ochoten na tuto spolupráci přistoupit.

Těším se na Vaše příspěvky, poznámky, rady a zkušenosti!
 S přátelskými pozdravy srdečně

 / Tomáš Hejzlar /

Zápis ze schůzky pobočky Společnosti Bohuslava Martinů
 v Trutnově ze dne 26.9.1983

Přítomní: ss. Haltuf, Pozděňová, Plešinger, Meislová, Truneček

Program: 1. Hodnocení TP '83
 2. Plán činnosti na rok 1984
 3. Nábor - členská základna

ad 1) Bylo poukazováno na tyto nedostatky:

- a) propagace ve městě
- b) na plakátech nebyla uvedena sleva pro studenty a žáky, což se odrazilo v malé návštěvnosti na zahajovacím koncertu. V průběhu hudebních slavností už byly slevy poskytovány, ale informovány nebyly všechny školy.

ad 2) Činnost pobočky BM se v r. 1984, který je Rokem české hudby, zaměří na tyto oblasti:

- a) výchovné koncerty pro trutnovské školy po dohodě s odborem školství ONV v Trutnově
- b) propagace života a díla B. Martinů - dohodnout s Dr. Kapustou tematickou výstavu; termín: 3.-7.9.1984 místo: Národní dům Trutnov
- c) organizační pomoc při zajišťování interpretační soutěže a při Trutnovském podzimu.

ad 3) Pro rozšíření členské základny je třeba provést nábor hlavně mezi členy KPU v Trutnově - dohodnout s jeho výborem do konce října 1983, aby bylo možné připravit pro členy pobočky tematické akce. Na výboru Společnosti Bohuslava Martinů projedná s. Truneček na příštím zasedání.

zapsal: Truneček

Příloha: Finanční plán pobočky SBM v Trutnově na rok 1984

Dobový zápis z jednání, který dokumentuje, že v roce 1983 působila i pobočka Společnosti v Trutnově

Pamatujete si na své první setkání s hudbou B. Martinů?

S hudbou B. Martinů jsem se setkal ještě jako kluk při studování jeho Sonatiny. Ovšem pravděpodobně silný vliv jeho hudby na mě asi působil ještě v prenatálním stavu, kdy moje maminka v „očekávání“ celou sezonu zpívala v Kühnově sboru nádherný „Špalíček“ od Martinů. Potom následovalo nahrávání kompletu kvartetů se Stamicovci, z toho plynoucí inspirace ke kompletu houslí s klavírem a konečně komplet pro koncertantní housle (i violu) s Českou filharmonií, Ch. Hogwoodem a dalšími skvělými interprety.

Za nahrávku kompletního díla B. Martinů pro housle a klavír jste obdržel nejvyšší ocenění Classics Award, jak vzpomínáte na nahrávání?

Nahrávání probíhalo na fakultě HAMU v sálu Martinů. Byl u toho úžasný tým režiséra Zdeňka Zahradníka se zvukovým mistrem Tomášem Zikmundem a s mým letitým komorním partnerem pianistou Petrem Adamcem. Odměnou pak bylo několik světových ocenění včetně Classics Award v Cannes.

Co je Vaše nejoblíbenější skladba od B. Martinů?

Kupodivu jednou ze skladeb B. Martinů, které mě velmi hluboce oslovily, je violová Rhapsody-Concerto. A potom ještě neskutečná druhá věta z Concerto da Camera pro housle, klavír, bicí a komorní orchestr. Tam mi vždy při poslechu „běhá mráz po zádech“. Je tam neuvěřitelně krásně a hluboce vyjádřena tragédie 2. světové války. Vyzvánění zvonů v klavíru ve středu a lkaní houslí na závěr, to si musí každý posluchač prožít sám.

Jako interpret i jako prezident SBM jste se setkal s řadou významných osobností z různých částí světa, kdo byl pro Vás nejzajímavější?

Těch osobností bylo opravdu hodně, určitě ale nejvíce zapůsobilo vícere setkání s úžasným muzikantem a skvělým člověkem, houslistou Petrem Rybářem. On byl ten, který ještě osobně poznal Martinů a některá jeho díla sám hrál i natáčel. Druhou nezapomenutelnou osobností byl malíř Rudolf Kundera, s nímž jsem se setkal v jeho ateliéru v Cassis, v místě, kde se pohyboval u něj i Martinů a skládal tam i svou nádhernou hudbu (Fresky Piera della Francesca).

Dlouho pracujete s nadanými studenty, změnil jste nějakým způsobem přístup k výuce interpretace díla Martinů?

Tím, že jsem v životě přehrál tolik Martinů skladeb, tak jsem si asi vybu-
doval vlastní přístup k jeho hudbě. Sám Petr Rybář po poslechu mého houslového kompletu prohlásil, že kdyby Martinů tu nahrávku slyšel, tak by na ní nic měnit nechtěl a byl by vrcholně spokojen. Lepší pochvalu jsem si nemohl ani ve snu představit. Studentům však absolutně nic nevnucuji.

Jsou sice inspirováni mými nahrávkami, ale vítám vždy jakékoliv další vlastní přínosy.

Je výhodou být havlíčkobrodský čestný občan?

Určitě člověka moc potěší, když takové jmenování dostane. Je to odměna za celoživotní práci a potvrzení toho, že jsem nic nedělal zbytečně. Stále ale ještě neskládám zbraně, zatím mi housle pořád přinášejí radost a potěšení. Jsem rád, že takto ještě i dnes mohu posluchačům zpříjemňovat chvíle s krásnou hudbou a dělit se s nimi o mé hudební prožitky.

Jakou otázku jste nikdy nedostal a přejete si na ni odpovědět?

Otázek okolo mé práce a Martinů bylo hodně. Je ale jedna moje, na kterou nikdy nedostanu odpověď, a to je sen o tom, moci se setkat s Martinů osobně, co by mi asi řekl a já jemu. Třeba k tomu jednou dojde na „druhém břehu“ a to bude pro mě jednou největší odměna...

doc. Bohuslav Matoušek (nar. 1949)

Je významným představitelem současného českého houslového umění. V letech 1967–1972 studoval na pražské Akademii múzických umění ve třídách J. Pekelského a V. Snítily. V době 1977–1980 byl pozván jako sólista a koncertní mistr do Japonska k tokijskému Yomiuri Nippon Symphony Orchestra, kde pod taktovkou významných světových dirigentů provedl řadu houslových koncertů. Po návratu začal vedle sólistické činnosti působit také jako primárius Stamicova kvarteta (1980–1995). Následně se soustředil především na sólovou koncertní činnost. Umělec působí mj. jako pedagog na pražské HAMU. Je držitelem prestižní světové ceny „Cannes Classical Awards“ 2001 za soubornou nahrávku díla B. Martinů pro housle a klavír. Jako jeden z mála umělců je také držitelem stříbrné medaile Nadace B. Martinů za mimořádné zásluhy o dílo tohoto skladatele. Jeho nahrávka souborného díla B. Martinů pro koncertantní housle (violu) s Českou filharmonií a světově uznávaným dirigentem Christopherem Hogwoodem (4 CD) vyšla u významné světové firmy Hyperion v Londýně a získala mnohá zahraniční i domácí ocenění.

Jaký je Váš vztah k hudbě B. Martinů? Kdy se formoval Váš vztah k jeho tvorbě, kterou skladbu máte nejraději?

Jako interpretka jsem se poprvé setkala se skladbou Bohuslava Martinů na konci svého studia na brněnské konzervatoři. Spolupracovala jsem na nahrávání díla Pastorely ze Stowe H. 335. Již tenkrát mne zaujala neotřelá nástrojová kombinace v obsazení, která kladla na interprety vysoké nároky, především, co se týká barevného vnímání celého souboru.

Jelikož je dílo Bohuslava Martinů velmi obsáhlé a různorodé, nemohu označit za nejoblíbenější pouze jednu skladbu. Mé posouzení jednotlivých děl se liší také s ohledem na to, jestli jsem pouze posluchač nebo interpret, který na skladbě pracuje a vnímá dílo tzv. zevnitř. Jsem ovlivněna také okolnostmi provedení jednotlivých děl a spoluprací s různými kolegy. Pokud bych tedy měla vybrat, budu se pohybovat v oblasti mně nejbližší a tou je interpretace komorních děl. Bohuslav Martinů nabízí mnoho skladeb netradičního obsazení a k mým oblíbeným patří např. Kvartet pro klarinet, lesní roh, violoncello a malý bubínek H. 139 nebo Kuchyňská revue H. 161.

Hrajete se svými studenty skladby B. Martinů?

Sonatinu pro klarinet a klavír H. 356 studentům teplické konzervatoře zadávám. Na souhru není snadná a vyžaduje určitou technickou vyspělost hráče. Druhá věta je obsahově, intonačně a fyzicky náročná. Pracuji na ní tedy spíše se studenty vyšších ročníků, kteří jsou již instrumentálně vybavenější a se kterými můžeme pracovat na větší hloubce hudebního sdělení, což si tato skladba zcela jistě zaslouží. Skladatelova díla se totiž vylučují s povrchností.

V čem je pro Vás Martinů inspirující?

Vnímám především skladatelovu originalitu. Jeho tvorba je nezaměnitelná. Pro interprety jsou jeho díla často výzvou v technickém zvládnutí svého nástroje, v dokonalé souhře a v neposlední řadě v hledání interpretačního projevu.

Jak hodnotíte dosavadní spolkovou činnost a jakou má podle Vás budoucnost?

Velmi si cením práce, která byla v minulosti do Společnosti Bohuslava Martinů vložena. Inspiruji se činností zástupců jednotlivých poboček (Praha, Brno, Polička, Zlín) a budu se snažit obnovit a podpořit jejich aktivity, které byly „covidovým obdobím“ utlumeny.

Pražská pobočka navazuje na své dosavadní činnosti a plánuje zahajovací komorní koncert sezony v Praze, na kterém se budou moci setkat všichni členové. V Brně již paní Jarmila Mráčková obnovila cyklus čtyř komorních koncertů, které zde mají dlouholetou tradici. Zástupkyně poličské pobočky Ellen Erbesová disponuje silnou členskou základnou, které může nabídnout mnoho inspirativních akcí prezentujících život a dílo Bohuslava Martinů. V současné době pracujeme s panem Markem Obdržálkem na udržení činnosti pobočky ve Zlíně a rádi bychom se navrátili k pořádání komorních koncertů a přednášek.

Jaké máte konkrétní plány ve vedení SBM?

Do budoucna chci zapracovat především na oslovení potenciálních zájemců o členství v SBM. Nutností je aktualizace a modernizace webových stránek a také prezentace na sociálních sítích, která přiblíží a představí naši činnost širší veřejnosti.

MgA. Jana Černohouzová, Ph.D. (nar. 1988)

Je držitelka čestného uznání Pražského jara z roku 2015. Jako sólistka získala během studia na AMU Čestné uznání a zvláštní cenu za interpretaci díla Bohuslava Martinů při 21. ročníku Soutěže Nadace Bohuslava Martinů či ocenění 2. Wiener-Schule Preis v Rakousku. Jako komorní hráčka obdržela v rakouském Payerbachu 1. cenu na Soutěži Viktora Kalabise a 1. cenu za provedení skladby Klementa Slavického pro dechové komorní soubory. Působí v Trio Clavio, v dechovém triu Trifoglio s hobojskou Janou Kopickou a fagotistou Janem Hudečkem a v klarinetovém kvartetu Cantarina Clarinete s Janou Lahodnou, Hanou Tauchmanovou a Věrou Kestřánkovou. Příležitostně spolupracuje s hudebním uskupením Ostravská banda. Od roku 2017 se věnuje práci s mladými interprety na Konzervatoři Teplice

